

อิทธิพลภาษาชวาในภาษาไทย

เสาวภา ชานีรัตน์*

ภาษาเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสาร เป็นมรดกทางวัฒนธรรมประการหนึ่ง que แสดงถึงความมีอารยธรรมที่ง่ายต่อการถ่ายทอดสื่อสารซึ่งกันและกัน คนไทยมีความภาคภูมิใจที่มีภาษาและตัวอักษรของตนเองใช้ แต่เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับชนชาติอื่น และประเทศอื่น ๆ ในโลก ก็จำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจภาษาของกันและกันเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ายินยอมพร้อมใจรับอารยธรรมจากผู้อารยธรรมต่าง ๆ เข้ามาด้วยแล้ว ภาษาต่างชาติเหล่านั้นก็เข้ามากับสิ่งที่รับมาปฏิบัติตนเอง เช่น ภาษาบาลีสันสกฤตจะเข้ามากับศาสนา วรรณกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลมากในภาษาไทย ภาษาจีนเข้ามากับการติดต่อค้าขาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของคนจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทย ส่วนภาษาเขมร ภาษามลายูที่มีอยู่มากในภาษาไทยนั้น เกิดจากความสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และศาสนา ภาษายุโรปเข้ามาปะปนในภาษาไทยทางการศึกษาและธุรกิจ ในขณะที่ภาษาชวาเข้ามามีบทบาทในภาษาไทยโดยการถ่ายทอดทางวรรณกรรม และดนตรีเป็นสำคัญ

ภาษาชวาจัดอยู่ในรูปของภาษาคำติดต่อ หมายถึงเป็นภาษาที่มีการเติมหน้า (prefix) เติมกลาง (infix) และเติมหลัง (suffix) เข้าไปประกอบคำเติมให้เกิดเป็นคำต่าง ๆ ขึ้นในภาษา เมื่อประกอบกันแล้ว คำเติมและคำเติมยังคงรูปอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง และภาษาชวานี้ก็อยู่ในตระกูลภาษามลายู - โปลิเนเซียน ซึ่งหมายถึงภาษาของชนชาวมลายู อินโดนีเซีย ตลอดจนถึงภาษาส่วนใหญ่ของชาวเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกรวมทั้งภาษาพื้นเมืองของชาวเกาะฟิลิปปินส์ เกาะมาดากัสการ์ และเกาะใต้หวันด้วย แต่ถ้าจะแยกย่อยไปอีกก็สามารถจัดได้ว่าภาษาชวาอยู่ในกลุ่ม ภาษาชวา - มลายู (เสฐียรโกเศศ, ๒๕๑๕ : ๘๘๒ - ๘๘)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ภาษาในกลุ่มชวา-มลายู อาจแบ่งได้เป็น ๒ พวก คือ ฟิลิปปีนส์ และชวา-มลายู ภาษาฟิลิปปีนส์ ได้แก่ภาษาของชนพื้นเมืองเดิมในหมู่เกาะฟิลิปปีนส์ เช่น ภาษาตากาลอก (Tagalog) ภาษาบิสายะ (Bisaya) เป็นต้น รวมทั้งภาษาในหมู่เกาะลาโดรอนส์ (Ladrones) หมู่เกาะโมลุกกะ (Molucca) มาดากัสการ์ (Madagascar) และภาษาของชาวพื้นเมืองเกาะฟอร์โมซาหรือไต้หวันด้วย ส่วนชวา-มลายูนั้น แบ่งเป็น ๒ พวกอีก คือภาษาชาวอินโดนีเซีย ก็จะมี ภาษาของชาวชวา ชุนดา บาห์ลี มาดูริส มักกะสัน บูกิส คัยก และอื่น ๆ อีกมาก อีกพวกหนึ่งก็คือภาษาของชาวมลายูซึ่งใช้กันในดินแดนมลายูนั่นเอง (เสฐียรโกเศศ, ๒๕๑๕ : ๕๕ - ๑๐๐)

ภาษาชวาเป็นภาษาที่มีตัวอักษรมาแต่โบราณ จัดว่าเป็นภาษาสูง มีระเบียบแบบแผนกว่าภาษาอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน ภาษาชวามีคำภาษาสันสกฤตปนอยู่มากกว่าภาษาเปอร์เซียและอาหรับ เพราะชาวฮินดูได้เข้าไปปฏิสัมพันธ์พร้อมทั้งเผยแพร่วัฒนธรรมยังหมู่เกาะเหล่านี้มาแต่โบราณ ชาวชวามอบรับนับถือลัทธิศาสนาฮินดูจนฝังตัวอยู่นาน ก่อนที่จะรับลัทธิศาสนาอิสลามเข้าไป ด้วยเหตุนี้วรรณคดีสำคัญ ๆ ของอินเดีย เช่น รามายณะ และ มหาภารตะ จึงฝังรากลึกและมีบทบาทสูงอยู่ในชวา ภาษาวรรณคดีหรือภาษากวีซึ่งเป็นในภาษาสันสกฤตจึงมีปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อเมื่อชาวรับนับถือศาสนาอิสลาม จึงเปลี่ยนมาใช้ตัวอักษรของอาหรับ และเมื่อตกเป็นเมืองขึ้นของฮอลันดา ก็เปลี่ยนเป็นใช้อักษรโรมัน ดังนั้น ชาวจึงมีตัวอักษรใช้ถึง ๓ ชนิด คืออักษรชวาเดิม อักษรอาหรับ และตัวอักษรโรมัน (เสฐียรโกเศศ, ๒๕๑๕ : ๑๐๑ - ๑๐๒)

ชาวจะยืมภาษาสันสกฤตไปใช้เป็นคำ ๆ ไป ไม่คำนึงถึงวิภคติปัจจัย และไม่คำนึงการจำแนกคำว่าเป็นคำนาม กริยา หรือวิเศษณ์ นำมาใช้แล้วแต่จะเหมาะกับภาษาของคน เหมือนการยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย คำยืมภาษาสันสกฤตในชวาที่เห็นได้จากวรรณคดีเรื่องอิเหนา เช่น สังฆาตา แปลว่า ที่พึ่ง (นาตา = นาดา) ยี่หว่า = ดวงชีวิต (ชีวา) อสังฆาเดหว่า = เทวดา ดั่งเดิม (เดหว่า = เทว) นะตาปา = การบำเพ็ญเพียร (ตาปา = ตปะ, ตบะ) สุกาหฺรา = หมูป่าโทน (สุกร) จันดาหนา = ไม้จันทร์ (จันทน์) เป็นต้น

คนไทยมีความสัมพันธ์กับชาวชวามาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นความสัมพันธ์กันในเชิงค้าขาย มีการค้นพบถ้วยชามสังคโลกของสุโขทัยในดินแดนชวาซึ่งคงอยู่ในลักษณะสมบูรณ์ ชาวชวารู้จักสินค้าไทยโดยผ่านคนกลางคือพ่อค้าญี่ปุ่นและฮอลันดา(กรรณิการ์ จุฑามาศ สุมาลี, ๒๕๔๑ : ๒) และในสมัยอยุธยาที่ชาวชวาก็ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในพระนครแล้วตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ จนมีชาวชวาบางคนได้เข้ารับราชการในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชอีกด้วย (กรรณิการ์ จุฑามาศ สุมาลี, ๒๕๔๑ : ๓)

ในสมัยอยุธยาตอนปลายได้กล่าวถึงอิทธิพลของพงศาวดารชวามามีบทบาทในวรรณกรรมไทยจนทำให้ภาษาชวามามีบทบาทอยู่ในภาษาไทยด้วยว่า “รัชกาลพระเจ้าบรมโกศ(พ.ศ.๒๒๗๕ – ๒๓๐๑) ด้วยรัชกาลนี้มีพระราชโอรสที่ทรงเป็นกวี ๒ พระองค์ ทั้งสองพระองค์มีข้าหลวงเป็นชาวชวา ได้เล่าพงศาวดารอิเหนาของชวาถวายทั้งสองคน และพระราชโอรสทั้งสองพระองค์ก็ได้ทรงพระนิพนธ์เรื่องอิเหนาขึ้นเป็นบทละคร เจ้าฟ้ากุณฑล(องค์ใหญ่) ทรงพระนิพนธ์เรื่องดาหัง(อิเหนาใหญ่) เจ้าฟ้ามงกุฎ(องค์เล็ก)ทรงพระนิพนธ์เรื่องอิเหนา (อิเหนาเล็ก) โดยเฉพาะเรื่องอิเหนาเล็กได้แสดงเป็นละครในได้รับความนิยมมาก แม้ในงานสมโภชพระพุทธบาทในรัชกาลพระเจ้าบรมโกศนั้นเองก็มีละครในแสดงเรื่องอิเหนาตอนพายุชวาไปไว้ในฉ้า” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๒๘ : ๕๗)

ในสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. ๒๓๑๓ กล่าวถึงกำปั่นแขกชวาหลายลำได้บรรทุกข้าวสารมาขาย ซึ่งสมเด็จพระเจ้าตากสินทรงซื้อข้าวแจกราษฎร และในสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีชาวชวา(อินโดนีเซีย) ได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยมากขึ้น ด้วยเหตุของปัญหาการเมือง เศรษฐกิจตกต่ำ โดยอพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๐๕ อยู่จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๒๕ จึงมีสิทธิที่จะซื้อขายที่ดินในประเทศไทยได้ ได้กระจัดกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร แหล่งใหญ่ที่สุดอยู่ที่เขตยานนาวา ได้เริ่มมีการขอแปลงเป็นสัญชาติไทยในสมัยรัชกาลที่ ๗ และได้ดำรงชีวิตอยู่จนกระทั่งถึงปัจจุบัน (กรรณิการ์ จุฑามาศ สุมาลี, ๒๕๔๑ : ๔ และ ๗๕)

เค้ามูลเรื่องอิเหนาที่มีที่มาจากชวาอันเป็นต้นเค้าของภาษาชวาในภาษาไทยนั้น ได้มีการนำเสนอไว้สองทางคือ อิเหนาในประวัติศาสตร์ และ อิเหนาในนิทาน อิเหนาในประวัติศาสตร์กล่าวถึง เมื่อ พ.ศ. ๑๕๖๒ นครดาฮา(ดาฮา) ในชวามีพระราชโอรสองค์หนึ่งชื่อ ไอรลังคะ ราชโอรสองค์นี้ทำความเจริญให้แก่ชวามาก พระองค์มีราชโอรสชื่อกิลีสูจี มีโอรส ๒ พระองค์ พระโอรสองค์นี้ได้บวชเป็นชีในเวลาต่อมา เมื่อพระเจ้าไอรลังคะจะสวรรคต ได้แบ่งอาณาเขตออกเป็น ๒ ส่วน คือ แคว้น ดาฮา และ กูเรป็น ให้โอรสทั้งสองครองคนละแคว้น ต่อมาโอรสทั้งสองนั้นองค์หนึ่งมีพระโอรส นามว่าอิเหนา อีกองค์หนึ่งมีพระโอรสนามว่าบุษบา พระนางกิลีสูจีแนะนำให้ทายาททั้งสองนครนี้สมรสกัน อาณาจักรจะได้กลับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดุจเดิม อิเหนาเป็นกษัตริย์ที่มีอำนาจมาก วงศ์อิเหนาได้เสื่อมไปราวพ.ศ. ๑๗๖๔, คนสำคัญคนหนึ่งชื่อ อังระชังราชสมบัติจากวงศ์อิเหนาได้ตั้งราชธานีใหม่ชื่อสิงห์สหาหรี(สิงคัสหรี) ในพ.ศ. ๑๘๓๖ กษัตริย์ที่สืบวงศ์ต่อมาได้ย้ายราชธานีไปตั้งที่มัทปาหิต และสืบวงศ์ต่อมาจนถึงพ.ศ. ๒๐๐๐ จึงเริ่มเสื่อมและตกอยู่ในอำนาจของชาวอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามที่อพยพเข้ามาอยู่ในชวา ต่อมาก็กลับตกไปอยู่ในอำนาจของโปรตุเกสและฮอลันดาในที่สุด (เปลื้อง ณ นคร, ๒๕๑๓ : ๒๘๗) สำหรับอิเหนาในนิทานนั้น กล่าวถึงนิทาน ปันหี เป็นนิทานชวาที่แพร่หลายมาก มีหลายสำนวนด้วยกัน แต่มักจะ

ใช้ชื่อพระเอกของเรื่องว่า ปันหยี ซึ่งเป็นพระเอกที่เก่งกล้าสามารถมาก นิทานปันหยีที่มีชื่อเสียงที่สุดชื่อว่า หิเกะฮัต ปันหยี สมิริง ซึ่งมีการดำเนินเรื่องคล้ายคลึงกับพระราชนิพนธ์เรื่องดาหลังมาก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, ๒๕๑๔ : คำนำหน้า ๑๖ - ๑๗)

ในด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยนั้น เนื่องจากการแสดงละครเรื่องอิเหนาอันเป็นเรื่องมาจากชวา การรำเพลงอาวูช เช่นกริช ในการต่อสู้กัน หรือรำเป็นเทพบุชา จึงใช้ท่ารำแบบชวา จำเป็นต้องมีเครื่องดนตรีชวาบรรเลงประกอบ ดังนั้น จึงต้องนำเอาปี่ชวากับกลองแขกชวามาบรรเลงปี่แบบนี้จึงเรียกว่า “ปี่ชวา” ส่วนกลองสองตุก เรียกว่า “กลองแขก” วงกลองแขก หรือกลองแขก

ปี่ชวาได้ฝังตัวอยู่ในดนตรีไทยจนกลายเป็นเครื่องดนตรีไทยไปแล้ว ซึ่งจะใช้บรรเลงประกอบในกิจกรรมอื่นด้วย เช่นประกอบการรำกระบี่กระบอง หรือไม่ว่าการแสดงการใช้อาวุธใด ๆ เช่นดาบ เขน โต้ ค้าง พลอง ตลอดจนการชกมวย ในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีผู้เอาเครื่องดนตรีในวงเครื่องสาย คือ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และขลุ่ย เข้าผสมในวงกลองแขกปี่ชวา บรรเลงเป็นวงรับรอง เรียกว่า “กลองแขกเครื่องใหญ่” แต่สมัยปัจจุบันเรียกวงชนิดนี้ว่า “เครื่องสายปี่ชวา” (สมเด็จพระเทพรัตนฯ ราชสุดา, ๒๕๒๘ : ๕๗)

จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยกับชวาในหลายยุคหลายสมัย และหลาย ๆ ด้านนี้ ทำให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางภาษาให้แก่มัน ในส่วนของอิทธิพลภาษาชวาในภาษาไทยที่มีหลักฐานเห็นได้ชัดคือจากวรรณคดีเรื่องดาหลังและอิเหนา ซึ่งเป็นวรรณคดีที่เป็นที่รู้จักอย่างดีในหมู่ชนชาวไทย ภาษาชวาจากดาหลัง และ อิเหนา และจากความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ จึงมีบทบาทในการใช้ภาษาไทย จนพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ได้เก็บคำเหล่านั้นบันทึกไว้

คำภาษาชวาที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕ เก็บไว้ส่วนใหญ่จะเป็นคำนาม รองลงมาเป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ในส่วนของคำนามจะเป็นชื่อของต้นไม้และดอกไม้มากที่สุด รองลงมาเป็นคำนามเกี่ยวกับบุคคล ตำแหน่งบุคคล ตามมาด้วยสัตว์ สิ่งของและสถานที่ ดังตัวอย่างคำที่จะนำเสนอต่อไปนี้

คำนามที่เป็นชื่อด้านไม้และดอกไม้

คำศัพท์	คำแปล	คำศัพท์	คำแปล
การะบุหนิง	ดอกแก้ว	ปะหนั้น	ดอกลำเจียก
กาลัด	สายหยุด	บุหงัน	ดอกไม้
กำบัง	ช่อดอกไม้/ว่าน	บุหงาปะหนั้น	ดอกพุทธรักษา
จันดาหนุา	ต้นจันทน์	บุหงามะลาขอ	ดอกมะลิลา
ตลิ่ง	ต้นอัญชัน	บุหงารำไป	เครื่องหอม
ต้นหยง	ดอกพิกุล	มังหัน	ดอกมะพร้าว
นนตรา	ต้นกระถิน	มายัง	ดอกหมาก
นวาระ	ดอกกุหลาบ	มาลาดี	มะลิชนิดหนึ่ง
นากาสาหรี	ดอกสารภี	มินตรา	ต้นกระถิน
บุตรีตระกูลม	ต้นนางแย้ม	มิรันดี	ดอกดาวเรือง
บุษบา	ดอกไม้	ยังกาลา	ต้นมะตาด
บุษบาminstera	พุทธรักษา	วารวาริ	ดอกชะบา
วารุณ	น้ำดอกไม้	มะลารอกัน	มะลิซ้อน
วิรงรอง/วิรงรอง	พลับพลึง	สาระวาริ	ดอกการะเกด
สำหรี	ดอกไม้	สาระสะมา	ดอกชมพู
สะการะ	ดอกไม้	อังสนา	ดอกประดู่
สะการะดาหระ	ดอกกรรณิการ	อรุณ	ต้นชมพู่น้ำดอกไม้

คำนามที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

คำศัพท์	คำแปล	คำศัพท์	คำแปล
เกน	นาง	มะเดหวิ	มหาเทวี
กิดาหยัง	มหาดเล็ก	อัสัญแดหวา	เทวดาดั้งเดิม
คุดาหยัง	คู่หมั้น	แดหวา	เทวดา
คะหมัง	เสนา	ประโหมสุหรี	พระราชินี
คะโตะ	ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	มะโต	มเหสีองค์รอง
คาหลัง	คนเขียนหนังสือ	บันหี	โจรป่า
ประตง	โจร	ยาหี	น้องรัก
ประคาปา	นักบวช	ยิวา	ดวงชีวิต/ดวงใจ
ปะตาระกาหลา	เทวดาผู้ใหญ่	วียน	ชั้นที่
ปะหมันอาหิ	น้ำ	แอหนัง	นางชี
ปันจุหรีง	โจรป่า/เครื่องรัดเกล้า	อะนะ/อะหนะ	ลูก
ปาตี	ผู้เป็นใหญ่	อาหรัคักคตติกา	ม้าเร็ว/ม้าใช้
ปาเต๊ะ	ชื่อตำแหน่งขุนนาง/ โสร่ง	มุลู	พล
ปาปอหิสังฆาตา	บิดา	มะดา	ดวงตา
ระเด่น	เจ้าชาย/เจ้าหญิงเมื่อ ใหญ่		
ระตุ	เจ้าเมืองน้อย		

คำนามเกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์ สิ่งของ เครื่องใช้ และสถานที่

คำศัพท์	คำแปล	คำศัพท์	คำแปล
วิไลศมาหรา	ชื่อภูเขา	แมร	เงิน
บุหลัน	ดวงจันทร์	กริช	อาวุธ
มะตาทะรี	ดวงอาทิตย์	กระจับปี	เครื่องดนตรี
บุหร่ง	นก	อังกะลุง	เครื่องดนตรี
ระมา	เหลือบ	กำมั่งวิลิต	ตำแหน่งในสระ
ระมาด	แรด	กำมั่งละการ	ตำแหน่ง
มิสา	ควาย	ติกาหลัง	เรือนแก้ว
ละลัด	แมลงวัน	กุหนุง/กุหนุง	ภูเขาสูง
ดาลัด	แก้ว	สะตาทมัน	สวน
ปิ่นแห่ง	เข็มขัด	กระยาหางัน	สวรรค์
มียา	โต๊ะวางของ	บายสุหรี	สระน้ำ
มุสะ	มุ้ง	มันดี	ที่อบน้ำ
		เลนหะรี	ข้าวแรก/วันอื่น

คำกริยาและคำวิเศษณ์ในภาษาชาวที่บรรจุไว้ในพจนานุกรมมีไม่มากนัก ดังนี้

คำศัพท์	คำแปล	คำศัพท์	คำแปล
พันดู	ต่อสู้	แบหลา	ฆ่าตัวตาย
มาระ	โกรธ	ปะจันจะคับ	พูดไม่ได้
มารี	มา	ปะดาปา	บำเพ็ญเพียร
มินตา	ขอโทษ	จินดาหระ	ฉลาด
ปะหิทา	เย็บ	ตะหนึ่งหรัค	เป็นใหญ่
ยาหยัง	ชนะศัตรู	หยังหยัง	รูปร่าง
ละรี	เล่นไป	กาหลา	เหมือนดอกไม้
มะงุมมะงาหรา	เที่ยวป่า	บุหังน	แข็งแรง
มะดี	ตาย	อูดากัน	เลื้อยยาว
ติปา	ตก	เมงอะปา	ทำไม
บันทัง	บันถึง, คอย	สาหรี	ศรี, สิรี

คำศัพท์ภาษาชวาที่ใช้ในบทละครเรื่องดาหลังและบทละครเรื่องอิเหนามีอีกมากมาย แต่ที่ยกมานำเสนอนี้ เป็นคำที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้เก็บคำไว้เป็นที่สอบทานได้เพื่อยืนยันว่าภาษาชวาก็มีบทบาทอยู่ในภาษาไทยไม่น้อย ศัพท์ภาษาชวาที่นำเสนอมานั้น เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย ก็จะใช้ในรูปร่างต่าง ๆ กัน ที่ใช้มากที่สุดเห็นจะเป็นคำนามที่เรียกชื่อดอกไม้ โดยคนไทยจะนำมาตั้งชื่อเด็กผู้หญิง หรือสตรีโดยทั่วไป เช่น มาลาดี มีรันตี อังสนา นวาระ วิรงรอง บุษบา บุษบาจินตรา เหล่านี้ เป็นต้น นอกจากนั้นก็จะนำมาใช้ในกวีนิพนธ์ เพื่อเป็นการเพิ่มคำ ในความหมายเดียวกันให้มีคำใช้หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น คำว่า ยายยี ยีหวา บุหลัน บุรง พันดู กระยาหงัน เป็นต้น แต่ก็มีบางคำที่นำมาใช้ในความหมายที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น คำว่า วิสิสมาหรา ซึ่งเดิมเป็นชื่อภูเขาในวรรณคดีเรื่องอิเหนา ไทยนำมาใช้ในความหมายที่ว่าสวยงาม เลิศหรูไม่มีที่ติ คำว่า มะงุมมะงาหรา เดิมแปลว่า เทียบป่า ไทยจะใช้ในความหมายที่ว่าเดินทางหลงวนเวียนสับสน หาทางออกไม่ได้ นอกจากนั้นก็นำมาใช้เป็นภาษาปาก เช่น คู่ตุนาหงัน หมายถึงคู่หมั้นหรือคู่รัก หรือ แบทลา นำมาใช้ในรูปร่างของการนอนแผ่ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ภาษาชวาก็มีอิทธิพลต่อภาษาไทยไม่เท่าภาษาบาลีและสันสกฤต แต่วรรณกรรมจากพงศาวดารชวา โดยเฉพาะวรรณกรรมเรื่องอิเหนาก็ประทับอยู่ในใจคนไทยทุกคนตลอดมา อันเป็นสายใยที่ร้อยรัดใจ ผูกเชื่อมชนทั้งสองเชื้อชาติให้ใกล้ชิดและเป็นมิตรสนิทสนมกันเรื่อยมาตราบนานเท่าทุกวันนี้.

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ จุฑามาศ สุมาลี. ยะวา-ชวาในบางกอก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

เปลื้อง ณ นคร. ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๓.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. ชมช่อมาลดี. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๘.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๕.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. อิเหนา. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๐๖.

สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ผดุงวิทย์, ๒๕๐๘.

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). นิรุกติศาสตร์. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา ๒๕๑๕.